

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	--	--

Gróf Dégenfeld-Schomberg Imre emlékezete.*)

Mosolyga fent az ég derüje szépen,
Kedves jövendőt hirdetett nekünk!
Midőn egyszerre oly igen setéten
Leszállt az ég... Ah! Fénynapunk letűnt!
Gyász vett körül, siralmas, mozdulatlan,
Kétségbeejtő, el nem mondható!...
„Dégenfeld meghalt!“ ó e bus szavakban
Villám sujtott le szívünkig ható! —
Napunk letűnt s mi állunk megkövülve...
Ah! lesz-e más? Ah! lesz-e más kivüle?!

De hát ki volt Ő? Hogy halála hírére
Lelkünk megrendült, szívünk megfagyott?!
Tán a dicsőségvágy emésztve szívén,
Fent a hiúság polczán ragyogott?!...
Vagy könyvet irt a bölcsesség kövéről?
Vagy népek sorsát intézé keze?!
Babérral tért meg a csaták tüzeiből?
S érdemrendektől csillogott meze?!...
Nem itt találhatsz a dicső nyomára!
Más volt az ő szerelme, koronája!

Nem ira könyvet! Élte volt nyitott könyv,
Melyet sziklába véshet fel Klió!
Minden betűje értékes, igaz gyöngy,
Melyet bámulni: élve! Követni: jó!...
Fegyvere, melynek hódolt a természet,
S az emberszív: törhetlen jelleme!
Szirt volt ez, melyen megtörtek a vések,
Melynek nem állhat semmi ellene...
Ő munkált csöndben, munkált szakadatlan,
S feldicsőült a boldog öntudatban!

... Oh égi ihlet! Hasd meg gyöngye lantom!
Hogy néltön zengjem a nemes szívet,
A melynek lángja áttör a sirbolton,
Ámbár maga már oly régen hideg...

*) Örömmel közöljük e szép és kegyeletes költeményt lapunkban, mint mutatványt is azon Albumból, melyet hallomásunk szerint a megboldogult tisztelői egy humanitárius czélokra felállítandó „gr. Dégenfeld Imre alap“ javára szándékoznak szerkeszteni.

Add vissza sir a dicső honleánynak,
Add vissza még alakját, kellemét, —
Ki megteremté a megboldogultnak
Felejthetetlen drága édenét...
S a gyászon áttör egy fényes szövétnek,
Mint gyöngyfűzér alóla szemfedélnek.

Oh mily boldog volt a családi hajlék!
Fölötte áldást hint a jó anya!
Bent rózsa ajkak nevetése zajlék,
Az apa szive kéjtől dobbana...
De átcapott a termeken a jajszó:
„A h a z a l á n g b a n!“ „H ő s ő k v é r e f o l y!“
S hijában a szó, a gyöngéd, marasztó!
Az ajkakon megfagy öröm, mosoly...
Ő oda áll a küzdelem terére!
S a nő — bár fájva — büszke volt „nevére.“

Aztán boruba tünt a láng sugára,
Mely a szabadság napját hirdeté!
A felmosolygó remény tavaszára
Hófergeteg tört, mely eltemeté!...
Vészkiáltástól rengett a sötét föld!
Vérpadra vonva a „félistenek!“
A börtönök fájó, sötét öléből
Sóhajtás kél és lánczok csörgenek!...
Dicsőnk is ott áll... már a „pálcza törve!“
Reá feszül a vadhiéna körme! —

De a szelid „Örangyal“ ott se gyöngye!
Mindenható szerelme felriad...
És esdekel magát alázva, törve,
Annak, kinek máskor jó szót sem ad!
Szívén gyűlölet, megvetés íránta!
Máskor szemétől futna a bitor!
De most! de most!... „Szerelme!“ „lelketársa!“
Szemében a bánatnak könnye forr!
S szorongva borul lábához az önkény!
Szent hála lengjen sirodon dicső lény!

De a gyász nőtt és egyre sulyosabb lett
A lelket szakgató honfájdalom!
A szabadságnak temetője mellett
Fölsirt a jajszó: „elveszett a hon!“
Sóhajba tördelt az ajk szent imája,

Önsirját ásta a kétségbesés!
 Volt, kinek szivét önnön gyilka járta!
 Volt, kinek lelkét tépte örülés!
 De ő, dicsőnk, nem veszté lelke fényét,
 A hit magasba tűzte föl reményét!...

Midőn sokan a vészben összetörve, ...
 Ő akkor volt nagy, akkor volt erős!
 Mig lelkét tépte honbú lánczos örve:
 Tekintsétek meg: mit mivelte hős!?
 Ő nem rettent meg a végzet csapásán!..
 Mint ama bátor lelkű római,
 Ki visszament, mig társa vérze kardján, —
 Szegény, beteg honát gyógyítani!
 Munkára pezsdült ... Nemes lelke vitte,
 Buzdítva tettel, példával hevítve ...

Küzdött serényen, a zászlót kitűzte,
 S termékenyült az elpusztult ugar. —
 Sok, ki addig hiu unalmát űzte
 Lelkes szavára lett munkás magyar!
 Nyomán oáz kelt a vad sivatagból,
 Buzát növelt a süppedő mocsár,
 Kinstermő bányát alkotott azokból,
 Hol ár dühöngött s költött vad madár!
 Igazat adunk lelkes jelszavadnak:
 „Csak gazdag ország mondható szabadnak!”

Majd fölkereste ott „ekéje mellett,“ —
 Mint Cincinnatust, — a közbizalom! ...
 Nehéz időkben a czéljellelem kellett,
 Hogy meg ne ingjon a „Magyar Sion!”
 S Ő ottan állt őrt, mint az „Ur felkentje“
 Szilárdan, mint pharos a tengeren ...
 S haborlatok közt hajónkat vezetve
 Szivét nem verte gyáva félelem ...
 Bizott az Urban rendületlen hittel,
 S bennünket csöndes kikötőbe vitt el.

Miket mivelte ő? Nagy munkái sorját
 Nem birja lantom végig zengeni! ...
 De mindenütt áldás fakadt a hol járt,
 S nevét annyi nagy emlék hirdeti!
 Szól: s diszes „templom“ épül a muzsáknak,
 Körülkarolja ékes Tempelvölgy!
 Negéd, közöny fölenged hü szavának,
 Tettekre gyujtja a kételkedőt! ...
 S midőn az ármány tör e szent Sionra:
 Mint erős czédrus, a vihart felfogja.

Istent s hazáját a Nagy így szerette!
 Nem a hiuság s dicsvágy kedvéért.
 Ha áldozatját az oltárho' vitte:
 Nemes tettéért nem kívánt babért! ...
 Mig mások „czégért tettek sipolással:“
 Ő zajtalanul, csöndben alkotott! ...
 Ha kellett: tettel, ha kellett: tanácssal
 Elébb vivé mind a szépet, nagyot! ...
 Mig jó szivétől felmosolyg sok árva:
 Bő harmatot hint hitre, tudományra.

Oh! Ti! Kikre a fényes születésnek
 Esélye osztott ékes koronát,
 Kövessétek az elpihent dicsőnek
 Lelkes példáját, fényes nyomdokát! ...
 Istent, hazát, miként Ő úgy szeretve:
 Munkáitokban felvirul a hon!
 Hiu dicsőség bálványát levetve,
 Jólét virul a pusztá halmokon! ...
 Így összeforrva zudulva az ellen
 Mérge megtörik a hü honfi mellen.

„Leesett fejünk ékes koronája!“
 Kidőlt közülünk a nemesalak!
 Ki lép? Oh ki lép a dicső nyomába? ...
 Lelkünk megrendül a nagy gyász alatt!
 Min veszteségünk nem csekélyebb annál,
 Mely a családra gyászosan borul;
 Az életelőtő sötét sirhalomnál
 Könyzáporunk a zéval összehull! ...
 Együtt kesergünk oszlopunk kidültén,
 Napunk lehunyván, reményünk letüntén!

De nem! ... Hiszen mi a dicsőt emelte:
 A nemesebb rész él és hat tovább!
 Tettre hevítő bátorító lelke
 Elhagyta a sirt, el porsátorát!
 Kövessük ezt! Szivünket hassa által
 Miként eddig vezérlő szelleme!
 S bár a kihült sziv fedve sirvirággal:
 Mi tovább is együtt leszünk vele! ...
 Kegyelve — szivünk emlékét bevésse,
 Ott légyen annak áldott pihenése! ...

Példája gyujtson! Csüggedés ne bántsa
 Szivünk előre küzdő lángjait!
 Ha megszűnt is nagy szive dobbanása:
 Mi őt vezérlé: itt van még a hit!
 Hitben, erény s reményben összeforva,
 Föl a zászlót! A munka zászlaját!
 Az eszme nem hull, nem vegyülhet porba,
 De fent ragyog vezércsillag gyanánt! ...
 Az enyészettől csak a gyáva féljen!
 A bátor, mint Ő, küzdjön és reméljen.

Lukács Ödön.

Peterdy Károly esperes megnyitó beszéde a beregi egyházmegye közgyűlésén 1883. február 27.

Nagytisztelétű s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!
 A sziv legbensőbb önzetlen tisztelétével sietek üdvözölni e helyről az új törvény alapján egyházmegyénket képviselő s kormányzó testület megjelent tagjait, — most midőn éltünk folyamán ismét egy év zajlott le, egy olyan év: mely egyházi életünkben új korszakot képez, — s a történelemben örökre emlékeztetés marad.

Talán felesleges is bővebb fejtegetésekbe bocsátkoznom, miért korszak alkotó s maradandó emlékü ez elmúlt

év?! Hiszen mi, kik a napi eseményeket s az egyházi élet terén történt egyes mozzanatokot figyelemmel kísértük s abban tényezőleg szerepeltünk is, — tudjuk, hogy az ev. ref. anyaszentegyházban keletkezése óta — alkotmányos, önkormányzati uton — nevezetesebb szervezkedés nem történt, mint közelebb az országos zsinat által hozott törvény életbeletetésével.

Nézetem szerint nem is szükség ez alkalommal mást tennem, mint ime e királyi szentesítést nyert törvényt egyszerűen felmutatni, s ez kellőleg jelképezi az 1882 évnek reánk nézve örök becsét, ugyanazért nem is késlekedem ezen Ő Felsége dicsően uralkodó koronás királyunk által legkegyelmesebben jóváhagyott s nagybecsű aláírásával megerősített, s egyházkerületünk főtiszt. és méltóságos kormánya útján közgyűlésileg már ki is hirdetett, s minden egyes egyházainkban hatályba s érvényre emelt törvénykönyvet itt is ünnepélyesen felmutatni, s miután annak minden egyes szakaszaival mindnyájan ismeretesek vagyunk, kérni azt felolvasottnak tekintetni s csak is a felsőbb hatóságunk által kibocsátott utasításban foglaltakra nézve intézkedni.

Örömmel tapasztalhattuk, mily vallásos lelkesedéssel s odaengedő ügybuzgalommal hajtottak végre már eddigé is nagy részben az új törvény rendelte átalakulások mindkét testvér hazában, — közelebbről e mi egyházmegyénkben is, — melyről esperesi jelentésében is említést teszek részletesebben.

Egyházunkat egyetemesen érdeklő ügyek elintézésére hivatott főkormányzó testület — az egyetemes konvent — is megkezdte ez év elején már üdvös munkáját, melyben én is részt vevén: az ott történt nevezetesebb intézkedésekről különlegesen nyilatkozni el nem mulasztom.

Ennek felemlítésénél azonban egy fájdalmas érzet nyilalik át keblemen, mely minden igaz magyar honfi — s kiválólág protestáns hitsorsos szivét egyiránt keservesen sebzí.

Igen! mert e fájdalmat a magyar ev. ref. egyház kiváló dicsekvés tárgyának elvesztése okozta.

Ha talán nem nyilvánítanám is, mindenki tudja közülünk — a hírlapok útján is közlött azon megdöbbentő eseményt, mikép egyetemes egyházunknak — közelebbről egyházkerületünknek mily mély gyásza van!

Dégenfeld Imre grófot, — ki még most egy hónapja oly viruló egészségben, teljes odaadó ügybuzgalommal s eszélyes bölcsességgel vezeté konventi üléseink alkalmával — a gyengélkedő Báró Vay Miklós ur ő extiája helyett a tanácskozmányt, többé nem nevezhetjük büszkén miénknek, csak szellemileg, — folyó hó 19-én d. u. 1 órakor megszűnt élni s hült teteme 21-én szállított a téglási családi sirboltba.

A mily lelkesült örömmel mutattam fel, pár perczet

megelőzve új egyházi törvénykönyvünket, melynek alkotásában e megboldogult vezérférfinak oly nagy befolyása s tevékeny része volt; ép annyira levert s kínos érzelemmel terjesztem be sz. t. püspökünk főtiszt. Révész Bálint kir. tanácsos ur ő nagyságának f. hó 20-án 235. sz. a. kelt gyásztartalmu körlevelét, melyben köztudomásra hozza „a mi diszünk, a mi jóakaratu s bölcsességü vezérférfinak“ egyházkerületünk sokéremü főgondnokának halálát.

Ime most egyik, majd másik oldalról dőlnek ki legjobbjaink, kik sokat, igen sokat használhattak volna közügyeinknek, kiknek helyeit betölteni oly nehéz feladat!!

Miért kísérleném én meg elsorolni az elhunyt gróf nagyszerü érdemeit, közügyeinkbeni tevékeny részvétét, erayedetlen buzgalmát, kiváló ítélő tehetségét, részrehajlatlan igazságosságát, elnöki erélyét s fáradhatlan béketűrő figyelmét, épen itt és azok előtt, hol és kik őt hivatalos pályáján mint főgondnokunkat, magán körben mint megyénk egyik legnagyobb földbirtokosát oly jól s közelről ismerték, s öszhangzó bizalmokkal, őszinte ragaszkodással s hódoló elismerésükkel ugy a multban, mint legközelebből oly odaadó készséggel megtisztelték.

Elvesztése annyival inkább fájólag hat reánk, mivel a távolság s idő rövidsége miatt temetése alkalmával sem tüntethettük ki testületileg résztvevő érzelmeinket s végtségesség tételénél nem róvhattuk le hála tartozásunkat.

S ha már ravatalánál nem fejthetjük ki nyilvánosan — a család gyászában hü s önzetlen osztakozásunkat, ne mulasszuk el itt most e helyen, ez ünnepélyes alkalommal nyilvánítani szivünknek e feletti őszinte fájalmát s együttes buzgalommal fohászokdni az egek urához, hogy áldás, béke, csend honoljon hamvai körül, s szelleme nyerjen örök jutalmat az üdv hazájában. Neve, erényei, érdemei s emléke éljen kitörölhetetlenül lelkünkben, leereszkedő jószágát soha ne feledjük, barátságos, szelid, nyájas arczát véssük mélyen szivünkbe, s ajánljuk a késő nemzedéknek is éber emlékébe őt, kire méltán alkalmazható e szent ige: „Az igaznak emléke áldott!“

E résztvevő rokonszenves érzelem nyilvánítása után — nem mulasztom el felkérni a nagyiszteletü közgyűlést mit minden figyelmeztetés nélkül is önként készségesen teljesítene, hogy t. i. szenteljünk mi is igénytelen jegyzőkönyvünkben felejtethetlen nagybecsű kedves nevének egy gyászkeretü lapot.

E nagy veszteség mellett nem hallgathatom el a közelebb egyházmegyénkben történt haláleseteket sem.

Elsőben is azon megdöbbentő gyászhir, mely épen most jutott tudomásomra. E pillanatban lelkészi testületünknek egyszerre két halottja van.

Az egyik a nem rég nyugalomba lépett agg lelkész-társ, a már csak néhai rafajna-ujfalui pap Parré Pál — ki e hó 25-én hunyt el, — a másik az egyházmegyei jegy-

zöi kar volt tevékeny tagja Iván Endre bereg-ujfalui lelkész barátunk, ki alig végzé be egyházlátogatói körutját, hiv készségének áldozatává lón, hülés következtében szinte e hó 25-én vesztette életét, — bus özvegye, számos kiskoru árván maradt gyermekei, szeretett hivei s mindnyájunk nagy fájdalmára.

Majd előzőleg mult hó 28-án szinte két haláleset keltett szánó részvétet, a midőn pályájok kezdetén véletlen elhunytak: a szépreményü ifju Balogh Gyula beregszászi segédlelkész és Nagy Ferencz kerecsényi tanító, a mult év végén pedig a szeme világát vesztett sok nyomorral küzdő nyugalmazott tanító Balla Ignác jobblétre szenderült. Béke lengjen sirjaikon!

Esperesi jelentésem kapcsában — az uj választások megejtéséről becsatolt jegyzőkönyvet midőn tanácskozmányunk első tárgyaúl kitüzöm — a gyűlést ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

Néhány szó a krassóvidéki ref. lelkészi értekezlet emlékiratához.

A tiszántuli ref. egyházkerületben a krassóvidéki lelkészi értekezlet, az egyes egyházmegyékhez egy emlékiratot küldött szét, melyben 9 pont alatt*) soroltnak el azon egyházi főbajok, melyeknek megorvoslása az értekezleti tagok szerint annyira óhajtott és kívánatos.

Csak örvendünk lehet és méltányolni tartozunk azon nemes törekvést, midőn az egyes vidéki lelkészi értekezletek komoly és beható tanácskozás tárgyává teszik a szorosabban ezen értekezletek hatáskörébe tartozó ügyeken és tárgyakon felül még az egyházi és iskolai életünk mezején fel fel tünedező sötétebb pontokat, netaláni hatalmi visszaéléseket, s azok felett tünődve és gondolkozva keresik és kutatják, miképen lehetne azokat eloszlatni,

E pontok következők:

1. Az esperes és egyházmegyei gondnok, mint az egyházmegye tisztviselői, azon testület gyűlése előtt tegyék le a hivatalos esküt, amely őket megválasztotta, és ez eljárás szabályilag törvénybe iktattassék

2. Az egyházkerületi gyűlés vagy annak elnöksége oly ügyekben, melyek elbirálása előbb az egyházi vagy egyházmegyei gyűlés jogköréhez tartozik, addig semminemű hivatalos intézkedést ne tegyen, mig azok az illetékes alanti hatóság előtt rendszeresen letárgyalva nem voltak.

3. A főiskolai tanárválasztások azon eseteiben, a midőn a debreczeni egyház vagy város által fenntartott tanári szék betöltése forog kérdésben, az illető hatóság képviselői a választási jogot az egyházkerület képviselőivel egyenlő számban gyakorolják.

4. A gyakorlati lelkészet jelenlegi tanára mihelyt a tervezett 5-ik theologiai tanszék felállittatik, egy másik tanszékre tétessék át, helyére pedig tapasztalt, és a lelkészet terén elismert sikerrel működő rendes lelkész választassék, egyszersmind szabályilag modassék ki, hogy jövőre a gyakorlati lelkészet tanszékére, csak a tényleges szolgálatban működött, ennél fogva a mulhatatlan szükséges tapasztalatokat megszerzett lelkész-egyen választatik meg.

5. A tiszántuli ev. ref. egyházkerület debreczeni főiskolájá-

helyes irányba visszaterelni: szólanak nyiltan és bátran, hogy mások is megfigyelve a kórtüneteket, az orvoslás és javítás munkája annyival inkább biztositva legyen.

A lelkészi értekezleteknek az ilyenmü eljárása és föllépése azt is föltételezni látszik, hogy azoknak tagjai nagyon is sokat gondoltak és tételődtek már azon tárgyak felett, melyek a lelkészi értekezletek czélját közelebbről és szorosabban meghatározzák, reájok közvetlenebbül tartoznak, hogy imé már szélesebb mezőt keresnek munkásságuk kifejtésére.

Azonban midőn a lelkészi értekezletek ily messzeható bátor javaslatokkal állanak elő, ugy illik a nemes testületekhez, hogy minden nyilatkozat melyet tesznek, minden indok és ok, melyet javallatuk érdekében felhoznak, az igazságnak megfelelő, minden ráfogástól, gyanusítástól ment és tiszta legyen Mert ha ezeknek csak árnyéka is rávetődik a különben jóakaratu törekvése: nagy mértékben elveszti az hatását, hódító erejét az illetőkre.

Igy állunk a krassóvidéki lelkészi értekezlet javaslati pontjaival szemben is. Ki ne ismerné el, hogy a pontozatok között van egy pár, mely komoly figyelemre méltó s kívánatos, hogy az szélesebb körben is vitattassék meg; ugyde annyi dudva és gyom között jelenik meg a nemes növény, hogy utoljára alig ismerjük fel s nagyon el kell távolítani a burjánokat, melyek keresztül kasul hálózták. Sőt van egy pont a többek közt, mely egy főiskolai tanárnak pelengérré állításával, határozott jogtalan eljárás véghezvitelére hívja fel az egyházkerületet: ez méltán fájdalmas érzést kelt az igazi gondolkozó lelkekben, hogy imé még egy oly tiszteletreméltó testület is, mint a krassóvidéki lelkészi értekezlet, miként fogja fel a tanári állást, annak viszonyát és működési körét

Nagyon helyén lesz, hogy az emlékirathoz minden pontjában hozzá szóljon a közvélemény, hogy az eképen

nak gazdasági ügyeit $\frac{2}{3}$ részben az egyházkerületi gyűlés választottjai, $\frac{1}{3}$ részben a debreczeni egyház megbizottjai és a főiskolai hatóság kezelje.

6. A debreczeni egyház mind anyagi, mind szellemi erejének értékét és érdemét tekintve ruháztassék fel külön egyházmegyei hatósági jogkörrel.

7. A debreczeni egyház főgondnokának eddigi kiváltságos jogáról, illetőleg annak megszüntetéséről, vagy oly módosításáról, hogy az alkományunk sérelme nélkül gyakoroltassék, a zsinatra javaslat adassék be. Ehez csatoljuk azon indítványunkat, hogy a debreczeni egyháznak, mint különálló egyházmegyének, egyházmegyei gondnoka és esperese legyen egyszersmind a főiskolának is világi és egyházi gondnoka a paritás elvének fentartásáért is.

8. Minden a tiszántuli ev. ref. egyházkerület gyűlésének jogkörébe eső intézkedések körül a debreczeni egyház a 3. és 7. pontok alatt meghatározott jogokon kívül csak annyi jogot gyakorolhat, mint bármelyik más egyházmegye.

9. Az egyházkerületi pénztárnokság, mint igen nagy fontosságú állomás, az egyes egyházak általános szavazat többségével megválasztott egyéniséggel töltsék be; megadatván az egyházkerületi gyűlésnek azan jog, hogy kellő anyagi biztosítékkal bíró három lelkész-egyént jelöljön választás alá. Erre nézve is törvénymódosítási javaslat terjesztessék a zsinat elé.

kellőleg megvilágítva álljon előttünk; most egyelőre azonban csak egypár pontját kívánom annak tüzetesebben érinteni.

A sokszor említett emlékirat szerint: „a tiszántuli ref. egyházkerület és Debreczen közötti kapcsolatot, melyet a szükség és bizalom hozott létre: Debreczen lassankint az egyházkerület hatáskörét megszorító bilincscsé akarja kovácsolni. A helyett, hogy az egyházkerületet kétségtelenül megillető hatáskörnek időnkint nagyobb tért engedett volna, inkább saját fenhatóságát igyekezett aránytalanul nagymérvű hatalom és befolyás nevelésével szélesíteni.“ Debreczen tehát tulhatalmaskodással vádoltatik.

Kérdezzük meg az elfogulatlan ítélőket kik az egyházkerület ügyeinek menetét figyelemmel kísérik, hogy valyon hol mikben nyilvánul az önhatalmaskodás Debreczen részéről az egyházkerülettel szemben? aligha tudnának eseteket megjelölni. Sőt oly csekély mérvű Debreczennek befolyása és hatása az egyházkerületi ügyekre és dolgokra, hogy az még sokkal sem jelölhető meg; és bizonyosan nem szolgálna az ügyeknek hátrányára, ha nagyobb érdekelttség mellett több előkészület és megállapodás történnék éppen Debreczenben a központon, a tárgyalandó ügyekre nézve. — Igen sok végzés és határozat az egyházkerületi gyűlésen azt látszik igazolni, hogy semmi hatalmaskodó elem nem dominál az egyházkerületen, hanem a jelenlevők többségének rögtönös ítélete, mely sem mesterséggel sem hatalommal elő nem készítettik — áll meg és lesz az irányadó. A képzelő tehetségnek erős fokozata kívánatik tehát arra, hogy itt tulhatalmaskodást bilincs kovácsolást lásson bárki is az ügyek és tények megítélésénél és eldöntésénél.

Felhozza továbbá az emlékirat, hogy Debreczen mily széles jogokat élvez és gyakorol a főiskola szellemi és anyagi kormányzásában. „A gazdasági tanácsban az egyházkerület saját iskolájánál csak $\frac{1}{3}$ rész arányban kiterjedő jogkörrel bír; a legnagyobb horderejű intézkedés a tanárválasztás ügyében pedig egyenlő számban áll szembe a debreczeni egyház az egyházkerülettel. Hol van itt az igazság és joggyakorlat méltányos aránya?“ E hatalom gyakorlásának elkeserítő gyümölcszeként említettik aztán fel a legutóbbi tanárválasztás eredménye, midőn általános tudományos képzettséggel bíró, de a gyakorlati theologiai tanszékre teljesen alkalmatlan egyén lett rendes tanárrá megválasztva; javasoltatik azért hogy más tanszékre tétessék át az illető tanár; s jövőre a gyakorlati theologiai tanszékre csak a tényleges szolgálatban működött lelkész legyen megválasztható tanárrá.

Lássuk hogy e keserű kifakadások és erős panaszok mily alappal bírnak? az igazság és jog érzetéből s a szeretet forrásából származtak-e azok?

(Vége következik.)

A lelkészek kvalifikációja kérdéséhez.

(Folytatás.)

Hány év legyen ez az idő, ha kissé gondolkozunk, meg fogjuk állapíthatni. Tapasztalhatjuk, hogy egy megállapodott, 10—12 évig egy helyben lakott egyéniség, ha a szigorú körülmények kényszerítő hatalma nem indítja mozdulásra, nem szívesen költözik már új helyre, új emberek s új viszonyok közé. A változási idő a dolgok természetes rendje szerint e 10—12 éven belől keresendő s talán 5—6 év közt lehetne felvenni azt az évet, melyen belől s tul kifejtett buzgó s ernyedetlen munkásság már mint „érdem“ méltánylandó. Talán kevésnek tűnik fel sokak előtt 5 év, de ha gondolunk például a tiszántuli egyházkerület gyámintézetének szabályaira, mely szerint a lelkész első évi fizetésének fele az előd családjáé; ha pedig ilyen nem volna, akkor a gyámintézeté s ha gondolunk arra, hogy ennek bár hányszor bekövetkezett változás esetén ismétlődni kell: feltehetjük, hogy a ki egyszer, vagy talán kétszer s többször is teljesítette már e fizetést, nem sok kedve leend, kényszerítés nélkül, a mozdulásra.

Vegyük fel tehát az öt éven innen és tul működést. — Akkor a kvalifikatio kérdésére nézve két ily §-t nyerünk: 1. §. Mindazon lelkészek, kik rendes lelkészi minőségben 5 évnél több ideje szolgálnak, ha

a) kitünő eredménnyel fakultáltattak, szolgálati idejük alatt fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak, az egyház anyagi s szellemi felvirágzására emberileg lehető buzgalommal s odaadással munkálkodtak, bármely osztályu egyházban szolgáljanak különben: minden előző osztályu egyház lelkészi állomására pályázhatnak;

b) ha jeles vagy elegendő eredménnyel fakultáltattak, fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak stb. — hasonló osztályban álló 5 évet nem szolgált lelkésztársaik felett — egy osztály — (IV-ből II-ba) átugrásával pályázhatnak.

E §. a) pontja alá lehetne sorozni a rendes theol. tanárokat, ha nem erkölcsi kényszer indítná pályázásra.

2. §. Mindazon lelkészek, kik rendes lelkészi minőségben 5 évet még nem szolgáltak, ha

a) kitünően fakultáltattak stb. azon egyházból, melyben szolgálatukat kezdték, az előző osztályu (III-ikből II-ikba stb.) egyházba pályázhatnak;

b) ha jeles vagy elegendő eredménnyel fakultáltattak stb. pályázás esetén, első osztályu egyházban, csak segédlelkészekkel szemben jöhetnek tekintetbe.

Lehetnek, kik a 2. §. a) pontjában igazságtalanságot fognak felfedezni, azok irányában, kiket — bár kitünően fakultáltattak — sorsuk III-ad, vagy éppen IV-ed osztályu egyházba vitt s kiket a szabályzat azon hátránnyal is kitüntet, hogy náluknál előzőbb osztályba jutott lelkésztársaikkal versenyt nem haladhatnak. E hátrány azonban csak látszólagos. Mert hát igaz, hogy a multban nem sok függött attól, minő eredménnyel végzett a jelölt s így a legjelesebbek maradtak el sokszor csak III-adrendű egyházban. — E szabályzat szerint azonban e hátrány csak 5 évig tart, mert a kitünően fakultáltak ama szolgálati év betöltésével jogot nyernek bármely osztályu egyházba pályázhatásra.

Ime már e §-sal meg volna adva az irány a jelölő bizottság eljárására. A szolgálati évek, az ezek alatt kifej-

lett munkásság, a szorgalom, kitartás méltányos elismerésben részesüljenek, a nélkül, hogy ennek eszközlésére valami nehezen mozgó s kétes eredménnyel működő nagy apparátust kellene létre hoznunk.

Nem zárja el az emelkedés útját az 1. §. b) pontja azok elől sem, kikben az iskola talán még nem ismerte fel, vagy csak nem tudta kifejteni az aktív erőt. Ki tagadhatná pedig, hogy sok, alig jeles vagy elegendő eredménnyel iskolázott egyén, állásához jutva, mind önképzése, mind az egyházi élet fejlesztése körül oly buzgalmat fejt ki, hogy messze túlhaladja egykori kitünő pályatársait. S viszont megfordítva. Sokan, mintha csak az iskolának tanultak volna, majd előlétek magukat egykor a tanulásban. S kint az életben? Csaknem tehetetlenek, gyámoltalanoknak bizonyulnak az élet nagy problémái között!

Az egyháznak pedig az aktív-erőt minden esetre méltányolni kell, módot kell nyújtania arra, hogy az megtalálja működése illetékes terét s alkalmat nyújtania arra, hogy a szerzett érdem bizonyos szolgálati időn túl — a hasonlóknak felett — bizonyos előnyökben részesüljön. A kitünők előtt az 5 év letelte után megnyílik a tér mindenfelé; a jelesek előtt is lehetővé kell tenni, az emberileg elérhető cél megközelíthetőségét.

Hát a káplánok? Mit csinálunk a káplánokkal? Eddig az volt az általános panasz, hogy ezek is, mindjárt a papi vizsga letevése után megnyervén a választhatóságra a jogot, lehetlenné tették a rendes s már működésük terén érdemeket szerzett lekipásztörök előhaladhatását.

Kétségtelen igaz, hogy a gyülekezetek eddig gyakorlott feltétlen szabad választás joga, sokszor eredményezte azt, hogy lelkészválasztásnál mellékes érdekeket hajhászó egyének képesek voltak többséget kierőszakolni. — Volt és van azonban példa az ellenkezőre is.

És ezt — azt hiszem — semmiféle választási törvény sem leendő képes soha és teljesen lehetlenné tenni. A visszaélő, ha rá jönnek játékára: majd elveszi büntetését. De a szabadságnak is van, kell lenni valami mozgási terének, melyen belől tehesse, mit a törvény enged. Ezt is elvenni, a megszorításokat annyira vinni, hogy a szabad mozgás is a legszűkebb korlátok közzé szoríttassék, nem volna egyéb, mint játék, még pedig veszedelmes játék a „választás“ nevezettel.

A kérdés tehát az, hogy kvalifikálják a káplánokat, hogy egyfelől a káplán rendszer fentartásának létjoga legyen, másfelől az érdemet szerzett rendes lelkészek érdeke is lehetőleg megóvassék?

Erre nézve egy új §-ra lenne szükségünk. És pedig

3. §. Segédlelkészek, ha

a) kitünően fakultáltattak, ha két féletről, külföldi egyetemről és egy évi gyakorlatról bizonyítványt mutatnak: II-od osztályu egyházba pályázhatnak;

b) ha kitünően fakultáltattak, de külföldön nem voltak, 4 évi segédlelkészi szolgálat után II-od, ellenkező esetben III-ad osztályu egyházba pályázhatnak;

c) ha jeles vagy elegendő osztályzattal fakultáltattak s két féletről, külföldi egyetemről s két évi gyakorlatról bizonyítványt mutatnak: III-ad osztályu egyházba pályázhatnak; ellenkező esetben két évi gyakorlat után IV. osztályu egyházba. Az ezen osztályba sorozott segédlelkészek is azonban 4, illetve 6 évi segédlelkészi szolgálat után III-ad,

6, illetve 10 évi segédlelkészi szolgálat után II. osztályu egyházba pályázhatnak.

E §. a) pontja alá lehetne sorozni a gymnasium azon tanárait, kik felszenteltettek s egy évi gyakorlatról bizonyítvánnyal bírnak.

Különbséget kelle tennünk a külföldön járt és nem járt kitünő és nem kitünő jelöltek között. — Hiába, még ott állunk, hogy a külföldön hiszszük feltalálhatni azt, mit itthon hiába keresünk: a nimbust a komoly tudományosságra s felejtjük azt, hogy sok, ki a külföldet komoly szándékkal kereste fel: kénytelen bevallani, hogy ott nem azt találta, mit várt s mit bizonyos keresés után itthon is fel nem találhatott volna.*) — Hozzá tesszük azonban, hogy a külföldön lételet bizonyítvány szerzéshez kötjük, mert e nélkül: jöni, látni, győzni, nem fakultál a papságra. Sőt, mert abban a meggyőződésben vagyunk, hogy a külföldön nyert theoretikus ismeret senkit nem képesít a gyakorlatra, ennél fogva megköveteljük az egy évi gyakorlatot s csak akkor adjuk meg a jogot a pályázásra.

Kinek körülményei-nem engedték meg a kimenetelt, feltesszük, hogy ha akarta, versenyképessé képezte magát azzal, ki külföldön járt s így 4 évi segédlelkészi szolgálat után meg kell hogy nyerje a jogot arra, mire a külföldön járt egyén 2 év alatt eljutott. Hasonló eset áll a nem kitünőkre is. 6—10 évi káplánkodás után lehetetlen előnyt nem adnunk nekik a csak kezdő, de velük egy kvalifikációju társaik felett. — E nélkül nagyon hamar elapadna a hittanhallgatók száma s meg kell vallanunk, hogy egyházunknak nemcsak tisztekre, de közkatonákra is szüksége van.

(Vége köv.)

Az alsószabolcs-hajdukerületi ref. egyházmegye

Február 20-kán Hajdu-Hadházon ismét gyűlést tartott, melynek tárgyai következők voltak:

1. A presbiteriumoknak az egyes egyházakban történt újból választása felől a január 23-án ugyancsak Hadházon tartott közgyűlés határozata értelmében beterjesztett választási jegyzőkönyvek alapján a vizsgálat megejtetett a felett, ha az egyes egyházak a törvény szem előtt tartásával s ahoz alkalmazkodva vezették e keresztül a választásokat. — Az arra kinevezett küldöttség jelentése szerint bár eltérések észleltettek, de a törvénytellen ellenkező cselekmény csak egy helyen s annyiban történt hogy 491 szavazó közül 5-től — betegsége folytán, — aláírásával ellátott megbízó levél útján vitetett be a szavazat. — A közgyűlés erre nézve kimondá, hogy ezuttal — bár a törvény világosan kimondja, hogy szavazás csak személyesen gyakorolható, az egész választást nem semmisíti meg; ez azonban a jövőre nézve irányadó nem lehet, precedenst nem képezhet — s ily cselekmény előfordulása esetében a választás meg fog semmisíttetni.

*) Alig hiszszük. Az igaz, hogy a könyveket itthon is megkaphatja a ki komolyan akar tanulni; a külföldi protestáns tudományos és egyházi élet közvetlen megismerése azonban mindig kimondhatlan haszonnal jár, és sajnálni való az ifju, ki ezen megfigyelésre nem képes és ebből hasznot meríteni nem tud. Szerk.

2. A lelkészek kvalifikációjára vonatkozólag következő javaslat fogadtatott el és fog az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetni:

1. §. Azon lelkészek, kik öt évnél több idő óta működnek, mint rendes lelkészek:

a) ha kitünően végeztek s fakultáltattak, ha szolgálati idejük alatt fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak s az egyház szellemi és anyagi gondozásában, ugy a gyakorlati, mint az elméleti téren emberileg lehető hűséggel, lelkiismeretességgel s buzgósággal jártak el, bármely osztályu egyházban szolgálnak különben, minden egyházba pályázhatnak.

b) ha jeles vagy elegendő osztályzattal végeztek s fakultáltattak ha fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak stb. . . az öt évet még nem szolgált s hasonló osztályban álló lelkészek felett egy osztály átugrásával pályázhatnak.

Az a) pont alá tartoznak a theologiai tanárok, ha nem erkölcsi kényszerből ohajtanak pályázni.

2. §. Mindazon lelkészek, kik 5 évet még nem szolgáltak:

a) ha kitünően végeztek s fakultáltattak, fegyelmi vizsgálat alatt nem állottak stb. . . közvetlen előző osztályba pályázhatnak.

b) ha jeles vagy elegendő osztályzattal végeztek s fakultáltattak stb. — előző osztályba pályázás esetén csak segédlelkészekkel szemben jelölhetők.

3. §. Segédlelkészek:

a) ha kitünően végeztek s fakultáltattak, két félévről külföldi egyetemről, s két évi gyakorlatról bizonyítványt mutatnak, a theologiai irodalom terén önálló munkálkodással maguknak irodalmi nevet szereztek: első osztályu egyházba pályázhatnak.

b) ha kitünően végeztek s fakultáltattak: egy évi szolgálat után III. 4 évi szolgálat után II. osztályu egyházba pályázhatnak.

c) ha jeles, vagy elegendő eredménnyel végeztek s fakultáltattak, s két félévről külföldi egyetemről, s két évi gyakorlatról bizonyítványt mutatnak: III. osztályu egyházba, ha külföldön nem voltak 4. illetve 6 évi segédlelkészi szolgálat után II. osztályu egyházba pályázhatnak; ellenkező esetben mindig csak IV-ik osztályuba.

4. §. Azon esetre, ha valamely üresen álló lelkészi állomásra épen senki sem jelentkeznék: új pályázat hirdendő; ha azonban kellő számban, nem épen kompetensek pályáztak volna: a pályázók közül, a közvetlen következő osztályu állomásra jogosítottak kitünőbbjei jelölendők.

5. §. Bizonyítvány a lekipászorokra nézve szolgálati idejük, fedhetetlen életük s működésük felől, az esperes által állittatik ki, melyet aláír s megerősít a püspök; káplánokra nézve kiadja a lelkész, kinek oldala mellett szolgáltak, aláírja az esperes; ezeknél a püspöki aláírás csak akkor szükséges, ha nem azon egyházmegye vagy kerületbe pályáznak, amelyben szolgáltak.

3. Egyházmegyei új költségvetés s ennek alapján a tisztviselők napdíjjai megállapítottak, minek folytán az egyházmegyei közigazgatási szükségletre $\frac{3}{4}$ kr fog minden lélek után fizettetni.

4. A tankötelesek összeírásánál, s ezzel kapcsolatban a statisztikai kimutatások összeállítása s az iskolai szünidő s iskolai év kezdetére nézve követendő egyöntetű eljárás meg-

állapított; az iskolai anyakönyvek készítése, ezekben szükséges nyomtatványok előállítására elrendeltetett.

5. A szentmihályi egyház behivatalnokainak az eddig teljesített természetbeni szolgálmányok megváltása folytán megváltozott hivatalbeli fizetéseikről tett felterjesztés, s a bemutatott fizetés levelek megerősítették s pártolólág felterjesztetnek a kerületre.

6. A zsinati törvények 53. §. pontjában az egyházmegyékre ruházott azon jogot, hogy a tanító- és lelkészképeségi vizsgákra képviselőt rendelhetnek — egyházmegyénk gyakorolni óhajtja; és pedig a lelkész képeségi vizsgára kiküldi megválasztandó egyházkerületi lelkész-képviselőit; a tanító vizsgákon pedig — miután ez időszerint az egyházkerületi tanügyi bizottságnak egyházmegyénk kebeléből három választott tagja van, majd ezek egyike vagy másika által képviselteti magát.

7. Gyámintézeteink számadásai megvizsgáltattak. — A gyarapodás örvendetes. — Lelkeszi gyámintézetünk 1882. decz. 31-én 18,956 frt 98 krt tett; így az 1882. évi gyarapodás 2000 frt; évenként 300 frt segélyt ad az árván maradt családnak. — A tanítói gyámolda tőkéje 1881. decz. 31-én 8091 frt 11 kr volt; évi gyarapodása 530 frt vala, 40 frt segélyt ad az özvegyeknek. Megjegyzendő, hogy e tőkék nem papiron szerepelnek.

8. A balmaz-ujvárosi német egyház egyháztanácsa a hajdumegyei királyi tanfelügyelőnek főtiszteletű püspök urhoz betérjett s egyházmegyénk január 23-án tartott közgyűlésén tárgyalt azon feljelentésére, hogy az ottani fiúiskolában tetemes hiány észleltetett s hogy az I. és II. osztály nem tanittatik magyarnyelvre — felterjesztést tett a közgyűléshez, melyben a felhozott vádak ellen tiltakozik s azokat egy részben egészen alaptalanok, más részben tulcsigázott követelésen alapulóknak mondja. A közgyűlés örvendetes tudomásul vette a jelentést; reményét fejezte ki a felett, hogy a német-ujvárosi egyház előljárósága nem is fog soha elfelejtkezni — itt, épen a haza szívében s legmagyarabb megyéjében a haza s annak hivatalos nyelve iránt tartozó kötelességéről, felkérte esperest, hogy a megejtendő látogatás alkalmával mind a tek. tanfelügyelői panaszra, mind a most betérjett védekezésre tekintettel eszközölje az iskolai vizsgálatot. — Végül:

9. A tisztviselőkre beadandó szavazatok felbontására küldöttség neveztetett ki, mely netaláni szükség esetében egyik vagy másik hivatalra újabb szavazás elrendelésére is felhatalmaztatott.

Zs-d.

Püspöki körlevél

a tiszántuli ref. egyházkerületben a tavaszi egyházkerületi közgyűlés tárgyában.

Tavaszi egyházkerületi gyűlésünk megtartására, — ha az Ur akarandja és élünk — f. é. ápril 26. s következő napjait tűzöm ki.

A gyűlést megelőzőleg ápril 24. és 25. napjain a lelkészképeségi vizsgák fognak tartatni.

A 2-dik vizsgára jövendő tiszteletes atyafiaknak egyházi beszéd elő- és utóimával otthon leendő készítésére I. Kor. 8-dik rész 9-dik versét: „Meglássátok hogy . . .” tűzöm

ki; kátémagyarázatra pedig a XXXVII. urnapját, vagy is a 101. és 102. kérdéseket, azon szigorú meghagyással, hogy az egyházi beszédet és előimát, szónoki képességének felmutatása végett mindenki könyv nélkül betanulja, s az új egyházi törvényekben is tájékozottsággal bírjon.

Az 1-ső vizsgát teendők itt helyben fognak felügyelet alatt egyházi beszéd-vázlatot és theologiai értekezést írni; készület végett pedig az 1882. évi egyházkerületi közgyűlés 18. sz. végzése értelmében az ó-szövetségből: Esaiás profetiájának: 7. 8. 9. 10. 11. 12. 40. 41. 42. fejezetei; 49. fejezet 13. első verse; 52. fejezet 13. versétől 53. fejezet 12-ik verséig és a 61. fejezet; az új szövetségből Pál apostolnak a Galáciabeliekhez írt levele jelöltetnek ki.

Mind az 1-ső, mind a 2-dik vizsgára jövődő tiszteletes atyafiak kellő bizonyítványokkal ellátva jelentkezzenek nálam április 23-án, d. u. 4 órakor.

Tiszteletteljesen kérem nagy tisztelgetű esperes urakat, legyenek szivesek mind a vizsgákra, mind a közgyűlésre a kitűzött időben megjelenni, s ugyancsak a gyűlésen megjelenésre felhívni az egyházmegyei egy lelkészi és egy világi, — s ha már választattak volna, vagy a gyűlés idejéig választatnának, — ezeken felül a népesség aránya szerint októberi gyűlésünkben meghatározott s az utasítás 7-dik lapján egyházmegyénként megállapított számú egyházmegyei képviselőket is; valamint a lelkész-képességi vizsgákra is a netalán általuk kinevezett vagy kinevezendő küldötteket. Sziveskedjenek még az egyházak presbyteriumait is értesíteni a gyűlés idejéről.

Végezetre figyelembe venni és vétetni kérem az 1881. évi aug. egyházkerületi gyűlés 304. számú végzését, a melyben kimondatik, hogy a mely felebbezett és fontosabb ügyek 8 nappal, kisebbek pedig — egyszerű folyamodványok, jelentések, indítványok stb. 5 nappal a gyűlés kezdete előtt be nem adatnak, azok a gyűlésen nem fognak tárgyalás alá vétetni.

A gyűlés főbb és előre jelezhető tárgyai lesznek:

1) Az egyházi törvények alapján történt szervezkedésről, esperesek és gondnokok választásáról jelentések.

2) Az egyházkerületi elnökségre és tisztviselőkre adott szavazatok felbontása.

A főgondnoki hivatalra történt vagy törtéendő szavazásokra nézve megjegyzem, hogy a mely szavazatok mély fájdalomunkra elhalt főgondnokunk életében adtak be, azok küldessenek hozzám, hogy felettük a közgyűlés intézkedhessék; a mely egyházmegyékben pedig a szavazás még meg nem ejtetett, vagy be nem fejeztetett, ott függesztessék fel az a közgyűlés leendő intézkedéséig.

3) Az egyházkerületi 6 világi és 6 egyházi tanácsbírák választását tárgyzó szavazatok felbontása.

4) Az egyházak osztályozása és a lelkészek minősítése iránti javaslatai az egyházmegyéknek.

5) Egyházmegyei tanácsbírák számának meghatározása.

6) Az egyetemes konvent jegyzőkönyvében foglalt teendők.

7) Az országos közalap végrehajtó bizottságába egy rendes és póttag választása.

8) Főiskolai ügyek, különösen: az üresedésben levő 2 gymnasiumi és 1 jogi; valamint az 5-dik theologiai tanszék

ügyébeni intézkedés; főiskolai pénztárnok választás; Fráter Gedeon alapítványra felvétel stb.

9) Közigazgatási, felebbezési felmerülendő ügyek és perek, mely utóbbiakban már az egyházkerületi bíróság fog itélni.

A segélyegyleti köz- és választmányi gyűlésekre nézve külön körlevélben fogok intézkedni.

T Á R C Z A

Adalékok a tiszántuli reformált egyházkerület történetéhez.

VI.

1620 nov. 22 Közssinat V á r a d o n ordináltatott 19 egyén, köztük két akadémikus Tornai Ferencz és Diószegi Mihály, hogy hova, nincs megnevezve. Végzések:

1. Az espereseket a megyei zsinatokon életökre, jellemökre és tudományokra nézve a lelkészek szoros vizsgálat alá vessék.

2. Az ordináltak által a formátaért adott pénz, az espereseknek járó egy egy forinton kívül, mind a superintendensé legyen.

3. Az esperesek a rektorokat s a rektorok a tanulókat, csak bizonyítvány mellett fogadják be.

4. Kecskeméti János ungvári vólt lelkész, több gonosz tett miatt ezen egész egyházkerületből kizáratik.

1621. nov. 21. Közssinat Sz a t m á r N é m e t i b e n ordináltatott 33 egyén, köztük 5 akadémikus, legelől Stephanus Geley pro concionatore aulico serenissimi principis. A többiről nincs megmondva, hogy hova ordináltatott 628 l.

1623. jul. 18 M e s z t h y J á n o s v o l t f é l e g y h á z i predikátor, felesége erkölcsi kicsapongássai miatt hivatalt vesztett; vele együtt Diószegen eklézsiát követett, de azután mégis magához fogadta és most arra kötelezi magát hogy ha az asszony többször hibázik életének minden okvetetlen el kell fogyni, de ő maga minden hibától tartózkodik. 675 l.*)

Jelen volt a bátori zsinaton Séllyei Pál sárospataki főlelkész és Lippai Sámuel pataki tanár is. Voltak jelen több világi férfiak is „plures ex praecipuis viris ordinis ecclesiastici et politici.“ 94.

1657. márczius 11. Más helyen is fel van jegyezve,

*) A mai tárczaközlemény eddigi része lapunk 2-dik számába iktatandó — mint onnan kimaradt rész — időrend szerint. A mai folytatás tehát e szavakkal kezdődik: Jelen volt e zsinaton stb.

hogy Thornai P. István debreczeni lelkész és esperes lett superintendenssé. 80.

1657. június 17. Nagy-Bányán közzsinat, ahol 22 egyén ordináltatott, köztük 6 akademikus; pl. Georgius C. Comaromi Debreczenbe, Stephanus P. Váczi Szoboszlóra, Martinus Békési Makóra stb. Disputáltak a szentírásról. Decsi Gáspár szathmári, Tölczeki János jenei esperesekül megerősítettek.

Végül azt jegyzi fel Thornai, hogy alig végezheték be az egyházi ügyeket, midőn elterjedt a hír, hogy a lengyelek betörték az országba s Munkács körül, sőt egészen Szathmárig, a falvakat, városokat elpusztították, sarczolták, s arannyal, ezüsttel s több drágaságokkal megrakodva, senki által meg nem gátoltatva, hazájokba visszatértek. 95.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Vidéki tudósítások.

A bihari reform. egyházmegyében, február hó 19-én bontattak fel az esperes, egyházmegyei gondnok, egyházi és világi jegyzők, pénztárnokok és ügyészre elrendelt s beérkezett szavazatok.

A szavazatok felbontása s összeszámítása délután 4-től 7 óráig tartott Nagyváradon, Nagy István lelképásztornak, mint szavazatbontó bizottsági elnöknek és Kun Béla, Rácz Mihály, Szücs Lajos bizottsági tagoknak jelenlétében.

Esperesnek Gaál Imre nagykerékii lelképásztor s eddigi esperes választatott meg 38 szavazattal 5 ellenében.

Egyházmegyei gondnokká ismét Ritoók Zsigmondot választá meg a közbizalom és pedig egyhangulag, az összes 43 szavazat reá adatván.

Egyik egyházi jegyzőnek Kun Béla nagyváradii lelkész s eddigi jegyző választatott meg 41 szavazattal 1 ellenében; míg a másik egyházi jegyzőségre általános többséget senki sem nyervén: a három legtöbb szavazattal bíró Benedek László, Szilágyi Márton és Szigeti Elek lelkészek újabb szavazásra tüzetek ki.

Világi jegyzőkké Rácz Mihály nagyváradvárosi főjegyző 37 szavazattal 5 ellenében és Dr. Vári Szabó Béla 26 szavazattal 16 ellenében választattak meg.

Lelkészgyámoldai pénztárnokká Kocsis József kisszántói lelkész 36 szavazattal 5 ellenében; közpénztárnokká Szemes László szentjánosi lelkész 35 szavazattal 6 ellenében; ügyésszé Hegyesi Márton 34 szavazattal 4 ellenében választattak meg.

Az elválasztott tisztviselők mindnyájan az eddigiek s hogy az egyik egyházi jegyzőségre is nem nyert többséget Benedek László eddigi jegyző: ez sem a bizalmatlanság, hanem azon czélnak kifolyása, mely szerint őt tanácsbírónak akarják megválasztani s ez okból nem szavaztak sokan reá. Különben ez csak gyanítás, majd beszél biztosabban a jövő.

Csökmő, 1883. február 19.

Nagytiszteletű szerkesztő ur!

Becses lapja 2-dik számában közzétett felhívás folytán, bár egy kissé késve, de a ki nem záratás reményében — szabad legyen e néhány sornak helyet kérnem.

Egyházunkban az ő presbyterium mult évi deczember 16-án tartott gyűlésében állapította meg a zsinati törvények értelmében az ujjászervezkedés módozatát. — A népesség számarányában 24 presbyter, s két annyi számú egyházi képviselő lévén választandó, erről másnap szószékből kívánta értesíttetni a gyülekezetet, kapcsolatosan a királyilag szentesített zsinati törvények létrejöttének, a nép felfogásához alkalmazott rövid történetével, nem különben a választók- és választhatókat illető szabályok kihirdetésével. A presbyterium választása napjaul deczember 28-dika — délutáni 3 óráig — tüzetett s hirdettetett ki. Lelkész és egyházi jegyzőn kívül egy 5 tagú bizottság lett a volt presbyteriumból kinevezve, ugy a választók névsorának, s a szavazó ivenek elkészítésére, ez utóbbiaknak az egyes házakhoz elhordatására, mint a szavazatok beszédese s összeszámolása körüli munkálatokra.

Felviradt deczember 28-dika! szakadó esőjével és sártengerével. A lelkészi irodában már 9 órakor együtt ülő bizottság hinni sem merészelt, hogy e rendkívüli időben és sárban a közelebb lakók 50—60 szavazatánál több beadásék, s ime! a kiszabott időig — mely egy fél órával meg lett hosszabbítva — 474 szavazó képességgel birt egyháztag közül 230 szavazó iv hozatott be. Ezeken kívül nem kevesebb, mint 35—40 iv utasítatván vissza olyan, melyet az illető nem személyesen, hanem más által akart beszoigáltatni.

E nem várt érdekeltség egészen meglepett mindenkit! s méltán, mert volt idő, — alig 5 évvel ezelőtt — a midőn oly elmérgesedett közönyösség uralkodott itt minden egyházi ügyek iránt, hogy még presbyteriumot is az egyházmegyének kellett küldöttség által mintegy kényszeritve választatni.

Berekesztetvén a választás ideje, azonnal hozzáfogott a bizottság — a tanító urak közbejöttével — a szavazatok összeszámolásához, az nap esti 7 óráig működve, s folytatva másnap; délutáni 4 órára véget ért, elkészítettvén, aláíratván a presbyteri jegyzőkönyv, s a levéltár részére a választási jegyzőkönyv is.

Már új év első reggelén a templomi nagyszámú gyülekezet előtt az új egyháztanácsosok nevei szószékből felolvasva s tudatva lettek. Háromon kívül a régiek újból megválasztattak, s átaljában oly egyének kerültek ki az urnából — nem játszva szerepet legkevésbé sem a politikai pártéret — kik egyházunknak, községünknek a szó teljes értelmében díszét, javát képezik. Ily választási eredménynek örvideni lehet!

Ujév 2-dik napján, a községből épen ekkor távol levő pár egyéneken kívül — az új presbyterek ünnepelesen letévék az esküt. Egyházi jegyzőül a tanítói kar részéről presbyterül választott ügyes tollu s jeles számvitelű Sáfár Ferencz rektor maradt meg.

Hasonló módon ment végbe az egyházközségi képviselők választása is f. évi január 22-én, bár már kevesebb érdeklődés mellett, a mennyiben csak 60 szavazat jött be. —

Ugyanekkor történt meg a gondnok választás is, mult évi gondnok Lavatka János buzgó egyháztagnak és tevékeny hivatalnok személyében, ki ez alkalomból 50 frtot adományozott a templom reparációjára.

Hanem a tagjaiban megszorodott (az eddigi 12 helyett 24) presbyterium számára a szokott gyűléskező hely: a lelkészi iroda felette szűkké vált. Kiadást szaporító gyűlésteremről kell előbb-utóbb gondoskodni egyházunknak.

Szilágyi Márton.
ref. lelkész.

Békésbányai egyházmegyei közgyűlés.

H. M. Vásárhely, 1883. február 23.

Egyházmegyénk e hó 21. és 22-én tartá nálunk az új egyházi törvény és az egyházkerület által megszabott szervezkedés érdekében szükségelt — eléggé látogatott közgyűlést, Szabó János esperes és Kovács Ferencz legidősb tanácsbíránk elnökletök alatt — gr. Rádai egyházmegyei gondnokunk az egyházkerületi főgondnok temetése miatt körünkben meg nem jelenhetvén.

A gyűlés előestéjén lelkészi egyesületünk ülésezett. — Egyebek között itt előadatott, hogy a vallásérkölcsi népies olvasmányok létesítése érdekében a tevékenység megindult. — Az egyesület megbizásából készített népies imádságos könyv — Csécsi Miklóstól — megjelent, a Téli Ujság lassankint tért foglal s egy rakás krajczáros olvasmány is van sajtó alatt. Mindezek érdekében az egyesület, minthogy az egy frtos tagdíjából mindössze csak mintegy 80 frtja van, maecenasaink pedig hiányoznak, magát ezer frtnyi kölcsönnel volt kénytelen megterhelni! Az egyesület minden tagja bizományt fog tartani a művekből, a hazai összes prot. esperességek pedig föl fognak kéretni, hogy kiadványaink terjesztésében segítséggel legyenek.

Az egyházmegyei közgyűlés kitűzött időben megújítatván, gr. Rádai G. táviratilag fölkéretik, hogy egyházmegyénk fájdalmas részvétét az elhunyt főgondnok családja előtt tolmácsolja s a dicsőültnek ravatalára egyházmegyénk nevében egy koszorut helyeztessen.

Azután bejelentetvén az egyházmegyei és egyházkerületi összes tisztikar lemondása: ez sajnálattal s azon reményben fogadtatott, hogy az érdemesekkel ismét találkozni fogunk az egyház kormányán.

A törvény életbeléptetése s az egyházkerületi utasítások által kívánt intézkedések közül megemlítjük a következőket.

A gyülekezetekben az új presbyteriumok alakulása (sok helyt már az egyházközségi közgyűlések is megválasztattak) egynek kivételével, mindenütt teljes rendben megtörtént. — Az egyházmegye jövőre is megelégszik annyi egyházmegyei tanácsbíróval, a mennyi eddig volt. Hogy a más életpályára lépett lelkészek oklevelei érvénytelenítessenek; az ilyen egyének összeírásával a gyülekezetek megbizattak. — Kérdés intéztetik az egyházkerülethez, hogy a Geleji Katona-féle kánonokat azon részeiben, melyek az új törvényben érintve nincsenek, érvényben állóknak kell-e még tekinteni? s ugyanaz megkéretett, hogy mindazon statutumait s. t. e. ff., melyek még ezentul is hatályban maradnak, mihelyt iskolaügyünk országosan szervezve leend,

a legrégibb időktől kezdve különösen a gyakorlati lelkipásztorkodásra és az egyházak kormányzatára való tekintetből szedesse össze és tésesse közzé, maga az egyházmegye is hasonlóan cselekedvén saját statutumaival.

A lelkészválasztási szabályok szempontjából a lelkészi jövedelmek szerint egyházainkat következőleg osztályoztuk:

I. osztály: Szentes, Öcsöd, Békés, F. Gyarmat, Vésztő, Gyula, Vásárhely, Szeghalom, Makó, K. Tarcsa, Gyoma, 1200 frton felül levő papi jövedelemmel.

II. osztály: K. Ladány, M. Berény, Doboz, Sz. András, Rittberg, Ittebe, Debellaicsa, 800—1200 frtnyi papi fizetéssel.

III. osztály: Gy. Vári, Battonya, Szeged, Klopódia, Pancsova, Beeskerek, Kovácsháza, Csorvás, 500—800 frtnyi papi jövedelemmel.

IV. osztály: Szkulia, Orosháza, Majláth, Bánfalva, Kunágota, Sámson, B. Szegszárd, 300—500 forintos fizetéssel.

A lelkészek minősítése tekintetében pedig javaslatunk ezek:

IV. osztályu egyházba pályázhatik minden segédlelkész, lelkészképes tanító és tanár, ki vizsgáit teljesen letette s a vizsgák közti gyakorlati évet is kitöltötte.

III. osztályuba pályázhatnak a rendes lelkészek, kik valamely IV. osztályu egyházban egy évet töltöttek; továbbá azon 25-dik koréven tullevő segédlelkészek, tanítók és tanárok, kik iskolai és szolgálati bizonyítványaik jelesége által társaik között előnyösen ismeretesek s egyházi hivatalban már egy éven át működtek.

II. osztályu egyházba pályázhatnak mindazon feddhetlen magaviseletű önálló lelkészek, kik valamely IV. vagy III. osztályu egyházban már négy évet töltöttek; továbbá azon segédlelkészek, tanítók és tanárok, kik itthon theologiai pályájukat végezve, külszözi akadémiákon is jártak, tudományosságuknak elismerésre méltó jeleit mutathatják, s egyházi hivatalban már négy évet töltvén, ez időről tisztes papi jellemet, buzgó kötelességszeretet és gyakorlati jó sikert tanusítanak.

I. osztályu egyházba pályázhatnak azon önálló lelkészek, a kik valamely II—IV. osztályu egyházban 6 évet hűséggel, feddhetlenül és áldásosan szolgáltak, s szakképzettségöknek s folytonos tanulásuknak kétségtelen jeleit adták; továbbá a hivatalukban hat évet töltött segédlelkészek és theol. tanárok, kik theol. pályájuk itthoni bevégezése után külszözi akadémiákon is tovább képezték magokat, tudományosságuknak kiváló jeleit mutathatják fel s egyházi hivatalban folytonosan példányszerű papi jellemet, buzgó kötelesség érzetet és gyakorlati kitünő sikert mutatnak fel. Ezenkívül megállapítottak a következők:

1) A segédlelkészek, tanítók és tanárok hivatal évei azon időtől számítottatnak, melyben az utolsó lelkészképeségi vizsga letévése után egyházi közszolgálatba léptek. A segédlelkészek pályázati kérvényök mellé tartoznak főnökeik és egyházaik olynemű bizonyítványait, illetőleg ajánlását csatolni, melyben kifogástalan magokviselete, vallásos érzületök s az elnyerni kívánt állásra való alkalmas voltuk esperesi helybenhagyás mellett igazoltassék. Az I. és II. osztályu egyházakba való pályázásnál pedig ugyanezek főnökeik igazolása mellett kötelesek kimutatni azt, hogy

magukat segédlelkészi éveik alatt szakjukban, vagy a tudomány egyéb ágaiban mikép? mily eszközökkel? és mily eredménnyel mellett iparkodtak tökéletesíteni?

2) A lelkészi hivatalra igényt tartó tanítók és tanárok ebbeli igényöket tartoznak illető esperesök előtt bejelenteni, lelkészhez illő életmódot folytatni, egyházuk rendes lelkésze mellett évenként több ízben lelkészi szolgálatokat teljesíteni, magokat ezek felügyelete alá adni s pályázati kérvényök mellé a segédlelkészekéhez hasonló bizonyítványt csatolni.

3) Azonos, vagy alsóbb osztályu egyházakba az önálló lelkészek szabadon pályázhatnak.

4) Tekintve, hogy a törvény 188. és 191. §§-ai föltételezik, hogy a lelkészek a hivatali állások megüresedési idejét megelőzőleg már minősítve legyenek, e minősítés a pályázni kívánók egyenes kívánatára a lelkészjelölő bizottság egyházmegyei tagjaira bízatik, kik a mostani rendes lelkészeket minden jelentkezés nélkül olyan minősítvány nyel jegyzik meg, minő egyházaik osztályának megfelel, ha csak valaki közülök a maga egyéni minősítését különösen nem kívánja.

Ezenkívül említésre méltó ügyünk volt még kettő. Az egyik a bánfalvai lelkésztanító kérvénye, ki folyamodék, hogy engedjék meg neki káplán tartás és egyházának beleegyezése mellett méhérszeti vándortanítóságot vállalnia, minthogy igen népes családját, hivatali csekély fizetéséből különben nem tudja eltartani. Megengedtetett, oly kikötéssel, hogy havonként egyszer haza nézzen, az esperes pedig felhatalmaztassék a lelkésztanítót időközben is helyére, szólni, ha vándorlásai miatt egyháza vagy iskolája szenvedne. A végzés megerősítés végett a kerületre felterjesztetik.

A másik közérdekű ügy volt a n-bányai egyházmegyébe kebeleztetett krassóvidéki lelkészi értekezlet emlékirata, némely a superintendencián tapasztalható abnormitások tárgyában. Az emlékirat nagy figyelmet költött s véleményes javaslattételre lelkészi egyesületünknek adatott ki, alpmunkálat készítésével Szeremlei Sámuel főjegyző bizatván meg.

Külföld.

Az új kijelentés.

(Vége.)

E szavakat mi Ur Istenünk mondotta nekünk s kijelentette nekünk az ő új evangyéliomát, a végtelen öröm evangyéliomát.

Az egyetemes egyházat elplántálta ő már ezen országban s abban minden próféta és minden szentírás egyetért szép összhangzatban.

És engemet és apostoltestvéreimet bizott meg a szerető Atya, hogy az áldott ujdonságot közöljük a világ minden nemzeteivel, hogy azok, egy vérből levén, egy hiten is legyenek és egy sorban örvendezzenek.

Igy minden egyetlenség elmúlik, azt mondá az Ur, és béke fog uralkodni a földön.

Alázattal intelk azért, atyámfiai, benneteket, hogy fogadjátok el az általános szeretet új izenetét.

Ne gyűlöljétek, de sőt szeressétek egymást s legyetek egyek lélekben és igazságban, mint a hogy az Atya is egy.

Minden vétket, minden tisztátalanságot kerüljétek ki, bármely egyházban, vagy nemzetben találjátok is azt, de ne gyűlöljétek a szentírást, a prófétát és az egyházat.

Kerüljétek a babonának és a véteknek, a hitetlenségnek és a kétkedésnek, a bűnnek és az érzékiségnek minden alakját, legyetek tiszták és tökéletesek.

Becsüljétek és szeressétek minden szentet, minden prófétát és minden vértanút, mint Istennek embereit.

Gyűjtsétek össze keletnek és nyugotnak bölcsességét, fogadjátok el és tegyétek magatokévá a különböző korok szenteinek példáit.

Ugy hogy a világ legjobb embereinek legbuzgóbb indulata, legmélyebb közössége, legöntagadóbb ascetismusa, legmelegebb emberszeretete, legszorosabb igazsága és igazmondása és legmagasabb tisztasága jusson a ti birtokotokba.

Mindenekfölött szeressétek egymást s az általános testvéri szeretetben merítsetek el minden különbséget.

Szeretett testvérek, fogadjátok el szeretetünket és adjátok nekünk a tieteket s egy szívvel ünnepelje a kelet és a nyugot az új kijelentésnek jubileumát.

Ázsia, Európa, Afrika és Amerika különböző zeneszerkeken magasztalják az új kijelentést és énekeljék Istennek atyai voltát és az embereknek testvériségét.

Pressensé a szabadgondolkozók gyűlésén. A párisi szabadgondolkozók gyűlésén, hol vallási, erkölcsi és társadalmi kérdéseket szoktak nyilvános vitatkozás útján megbeszélni, nem régen megjelent Pressensé is, s a dühös atheisták és istenkáromlók e klubjában mint Krisztusnak hithű követője hallatta szavát. Miután egy polgár megnyitó beszédében legyalázta a keresztyének Istenét s a hegyi predikációt úgy tüntette föl, mint a mely egyenesen a lomhaságot, a társadalmi életképtelenséget és roszaságot mozdítja elő; miután az olyan dogmák tarthatatlanságát, minők a szentháromság, Krisztus istensége és az eredendő bűn, bebizonyítani törekedett; s miután egy másik polgár azon tételt vitatta meg, hogy „a katholicismusnak vagy a materialismushoz kell hajlania, vagy pedig el kell töröltetnie a föld színéről:“ a francia protestantismus hirneves theologusa és hitszónoka, Pressensé ragadta meg a szót s magát mindenekelőtt a szabad vitatkozás, valamint általában a szabadság föltétlen barátja gyanánt mutatva be, nyomatékosan bizonyított, hogy az atheismus, vagy az absolut materialismus mellett szabad tudományos kutatásról szó sem lehet, s ő kényszerítve érzi magát, hogy úgy az anyagi, mint a lelki világra nézve egy legfőbb okot és rendezőt keressen. „Látta önöt valaha látta ön ezen Istent?“ szakitá őt félbe valaki a gyülekezetből. „Hallotta mőt — felelt azonnal vissza a szónok, — hallottam őt, valahányszor csak valami rosszat tettem, mert ő azonnal hallatta hangját lelkiismeretem mélyében.“ Ne képzelje senki, hogy az emberi társadalom Isten nélkül megtarthatná szabadságát, rendjét és jogait. Proklamáljátok az atheismust s eltemethetitek azonnal a szabadságot is! Ha igazi szabadgondolkozók akartok lenni, vegyetek tanúságot a történelemből is. Annyi világos belőle, hogy a hol a materialismus diadalt ült, erkölcsi hanyatlás és társadalmi romlás követte diadalának lépteit! Roppant tetszészaj

követte a hitszónok bátor beszédét, de a gyűlés további folyamában újra a vad elemek kerültek felül s a lármás tömeg esztelen tombolása miatt a vitát rendes uton bezárni nem is lehetett.

— y — s.

N e k r o l o g.

A kérlelhetetlen halál ismét megzavart egy családi boldog életet. Ujbélzerindi reform. lelkész Szöcs Imre neje született Szikszay Terézia nincs többé! meghalt folyó évi február hó 19-dikén déli 12 órakor életének 62-dik évében.

A temetés február hó 21-dikén déli 12 óra körül volt, az ujbélzerindi egyház híveinek volt lelkészük iránti ragaszkodások, szeretetökből kifolyó kívánalmára nem mint tervezve volt Vadászon, hanem Ujbélzerinden. A koporsó körül ott láttuk zokogni a valódi bánattól áthatott ősz hitvestársat: a boldogultnak egyetlen leánygyermekét, vadászi lelkészné Hajdu Eleknét férjével s gyermekeivel, az ujbélzerindi egyház teljes számú híveit és a jelenlevő rokonokat. Ott voltak a temetésen a szomszéd lelkészek és tanítók: a boldogultnak jó ismerősei; továbbá ott volt a nemes szivéről, áldozat és adakozási készségéről ismert vadászi főúr báró Simonyi Lajos ur, ki az árviz által nemrég elpusztult Bélzerindnak nagy részt ismét lételt adott; ott voltak számosan a szomszéd egyházak híveiből is.

A háznál, a tervezett egyházi beszéd helyett — az ennek tartására felkért lelkész nem jelenhetvén meg, — a boldogult felett Böszörményi Pál bajji lelkész imát, a sirnál pedig Bán József nagyzerindi lelkész, ki a sir behantoláskor érkezett meg, siri beszédet mondott.

A boldogultnak élete példánya volt a valódi lelkész-női jellemnek; szivjóság, szelidség, ember-, házastárs, és anyai szeretet egyként meg valának benne. Szeretettel, zavartalan boldogságban élt utánna kesergő férjével az utolsó perczig; szerette egyetlen leányát s kiskorú unokáit egész az önfeláldozásig; a szelidségben, jóságban, szóval a női erényben példányként tündökölt mindég egyházában; ezáltal vivta ki magának a bélzerindi gyülekezetnek hozzá való oly erős ragaszkodását is, hogy még hamvait sem engedte az onnan elvitetni. Adjon Isten zavartalan nyugalmat a megboldogult hamvainak a rokon föld keblén!

Tamásda 1884. február 22.

Bethlendy Sándor,
tamásdai időközi ref. lelkész.

Felhívás „a belényesi ev. reformált egyház története“ című munka ügyében.

Van szerencsém tudatni azon igen tisztelt előfizetőkkel, kik „a belényesi ev. reform. egyház története“ című művemre előfizetni, avagy megrendelést tenni szivesek valának, hogy a mű csakis Ápril havában jelenik meg, még pedig bizonyosan. Rövid levén az előfizetési határidő, a t. előfizetők idejében nem jelentkezhetek, minélfogva végső határidejéül az előfizetéseknek Márczius 20-kát tűzöm ki. Adig is fogadják őszinte köszönetemet úgy a lelkészi mint tanítói karból, valamint a világi urak közül azon t. előfizető

és megrendelő urak, kik nemes czélu művem pártolásával megtisztultak. Nemes a czél melyért munkálkodom, ez adott erőt és bátorságot, ez ad reményt hogy Isten elősegít törekvésemben. A belényesi református egyház ugyanis egyike azon fontos helyzetű egyházaknak, melyek 300 éven át egyik védbástyáját, őrállomását képezték a magyar protestantizmusnak és a magyar nemzetiségnek. Vólt idő midőn a dicső emlékű Bethlen Gábor vólt pátrónusa a belényesi ref. egyháznak, a mikor Belényes tisztán református vallásu magyar város vólt. Még egy századdal ezelőtt is $\frac{2}{3}$ részben magyarok és református vallásuak vóltak a lakosok. Ma már másképp áll a népesség aránya úgy vallási mint nemzetiségi tekintetben. Az egykor gazdag magyar reform. polgárok vagy kihaltak, vagy elszegényedtek, s ma már az 580 lelket számláló refor. egyház nagy erőfeszítéssel tarja fenn egyházát s iskoláját. Ily szép multu s gyenge jelenü egyház az, melynek segélésére hívom fel tisztelettel a magyar, s különösen a protestáns közönséget munkám megvételének pártolásával. Néhány fillér az egész mit a t. előfizető egy szent óltárra tesz. A tanítói fizetés javíttatik a munkából befolyó tiszta jövedelem feléből, s a szegény gyermekek segítettnek egyrészéből. Nem igénytelen irodalmi munkásságom pártolásáért emelek szót, hiszen fájdalom! még a legmunkásabb, s leghivatottabb írőkat sem méltányolja a nagy közönség kellőleg, — pedig nekünk reformátusoknak nincsenek gazdag püspökeink, nincs nagy alappal rendelkező irodalmi társulatunk, mely elősegítené a munkás kezeket, s nem engedné alant a porban vergődni a nagy szellemeket, hanem az említettem szép és nemes czélért. A kiadandó néhány fillér nem leend elveszve, kettős jutalma lesz annak. Bizalommal és reménnyel fordulok azért a Magyar közönséghez, pártolják e szép ügyet szives érdeklődésökkel. A kik pedig az előfizetési ivateket vették s előfizetésökkel vagy megrendelésekkel nem szerencséltetnek, sziveskedjenek gyűjtő vagy megrendelő ivateket hozzám mártius 15-ikéig visszaküldeni. Az előfizetési pénzeket legczélszerűbb postai utalványon, a megrendeléseket levelező lapon eszközölni. Egy példány ára 60 kr.

Hazafias üdvözléttel kelt Belényesen 1883. február 28.

Vállaji Sipos Imre, ev. ref. lelkész.

Különfélék.

Gráfl József Szabolcs főispánja igen szép beszédben emlékezett meg a Febr. 27-én tartott bizottmányi gyűlésen Gr. Dégenfeld Imréről, mint megyénk egykori főispánjáról, kiemelve mindazon érdemeit is, melyeket az egyház és iskola érdekében teljesített. A megye közönsége mély részvétellel hallgatta végig a meleg hangon tartott necrologot, s a boldogultnak emlékét jegyzőkönyvében megörökíté.

Városunk egyik legtekintélyesebb polgára, helybeli ref. egyházunknak egyik legbuzgóbb jöltevéje Vecsey Imre építész márczius 5-ikén délben elhunyt. Áldás emlékére.

Szerkesztői üzenet. Nt. K. J. urnak K.-Marján. Becses küldeményeit eddig csak a közlendők tulhalmozottsága miatt nem közölhattuk; legközelebb sorra jönnek.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztő társak: Békési Gyula, Géresi Kálmán.